

Чăваш халăхне çутта кăлараканĕ, Аслă Вĕрентекенĕмĕр, пирĕн патриархăмăр — çак чаплă сăмахсем пурте Иван Яковлевич Яковлев çинчен. Мĕншĕн-ха пирĕн халăх âна çапла пысăка хурса хаклат? Мĕншĕн тесен вăл пурнăçĕ тăршшĕпех тăван халăхне тĕттĕмлĕхрен, чухăнлăхран хăтарас, унăн культурина чи вайлă аталаннă нацисен шайне çити çĕклес тесе тăрăшнă. Тўре-шарасем чăрмав кўнине, ытти йывăрлăхсене пăхмасăр И.Я.Яковлев хай умне лартнă тĕллев патнелле çирĕппĕн утнă. 1868 çулта вăл Чĕмпĕрте чăваш, тутар, мăкшă ачисем валли школ уçать, малтанхи вăхăтра âна хай укçипе тытса тăрат. Каярахпа çак школ Чĕмпĕр чăваш школĕ ятпа историне кĕрсе юлат. Кунта вĕренсе тухнă, учитель ятне илнĕ вун-вун чăваш çамрăкĕ ялсем тăрăх саланса тăван халăх хушшинче пĕлў сарнă. Пĕлĕвĕ вара тĕрлĕ енлĕ пулнă: вулама-сырма çеç вĕрентмен, ял хуçалăх ёçне наука ыйтнă пек йĕркелеме те, ал ёç аслайёсене те т. ыт. те хăнăхтарнă. Чĕмпĕр школĕнчен вĕренсе тухнă Константин Иванов, Федор Павлов, Иоаким Максимов-Кошкинский тата ыттисем те чăваш культуришĕн тĕлĕнмелле сумлă ёçсем туса хăварнă.

1871 çулта Иван Яковлев хайпе пĕр шухăшлă çынсем пулăшнипе чăваш алфавитне йĕркеленĕ, пĕрремĕш чăваш букварьне тата вĕренў кĕнекисем пичетлесе кăларнă. Çапла майпа вăл чăваш сырулăхне, литературене ирĕклĕн аталантармашкăн сул уçнă.

Иван Яковлевич Яковлев Атăл тăрăхĕнчи халăхсем валли вуншар школ уçнине те, унти вĕренў ёçне йĕркелесе, пăхса тăнине те манар мар. Патша саманинче вырăс мар халăхсене хутла вĕрентме ирĕк илмешкĕн питĕ йывăр пулнă. Çавăнпа Иван Яковлевича чăвашсем кăна мар, ытти халăх çыннисем те пысăка хурса хаклаççĕ.

И.Я.Яковлев темиçе ют чĕлхе пĕлнĕ, тĕрлĕ çĕршыв ученайёсемпе сыхăну тытнă. Вёсенчен чылайăшĕ Чĕмпĕре тĕрлĕ ыйтусемпе канаш илмешкĕн ятарласа килнĕ.

Аслă Вĕрентекенĕмĕр тунă пысăк ёçе эфир, чăваш çыннисем, сулсем иртнĕсемĕн тата ытларах хаклатпăр.

И.Я.Яковлева сума суса султалăкра икĕ хут палăк умне пухăнатпăр, Аслă Вĕрентекенĕмĕре пуç таятпăр. Паян юпа уйăхĕн 21- мĕшĕнче вĕренекеңсемпе вĕрентекенсем, студентсемпе педагогсем палăк умне 14.00 сехетре митинга пуçтарăнаççĕ, Яковлева аса илсе сума суса чечек сыххисем хураççĕ.

[Минобразования Чувашии](#)